

Rezultatele anchetei interne a MAI

(raport prezentat de ex-ministrul Victor Catană)

Comisia de evaluare și elucidare a cauzelor și consecințelor evenimentelor din aprilie 2009 a finisat lucrările și a ajuns la următoarele concluzii:

1. Conducerea MAI, contrar legislației, abuziv s-a implicat în lupta cu oponenții politici ai partidului de guvernământ cauzând prejudicii esențiale democrației și pluralismului politic, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Comentarii:

- prin aceste activități, au fost **îngrădite drepturile cetățenilor** de a-și exprima liber opiniile, fiind cunoscute zeci de cazuri când la indicația conducerii MAI, un șir de persoane erau **hărțuite** deschis și **tratate ca criminali** în fața societății în lipsa sentinței definitive a instanței de judecată,

- **interzise manifestările** pașnice prin obstrucționarea și **intimidarea alegătorilor** care participau la mitingurile opoziției etc.

- deplasarea cetățenilor spre capitală și spre centrele raionale pentru a participa la întruniri frecvent era blocată sub diverse pretexte, iar transportatorii și agenții economici erau impuși forțat să-și suspende activitatea pentru acele zile.

- pentru opțiuni, contradictorii politicilor guvernării, **față de unii lideri de opoziție erau intentate dosare penale**, aceștea fiind supuși procedurilor inumane și degradante.

- totodată, **acțiunile ilegale** ale unor **reprezentanți ai puterii nu erau cercetate**, iar persoanele vinovate în comiterea lor nu erau atrase la răspundere conform prevederilor legislației în vigoare.

- dispunem de multiple materiale concrete vizând **abuzurile admise de unii demnitari** de stat și funcționari publici ai fostei guvernări, în privința cărora n-au fost inițiate cauze penale, iar organele de drept nu se autosesizau, cu toate că, mass-media și

societatea civilă informau despre aceste ilegalități.

- sub **pretextul unor informații neverificate**, conducerea MAI organiza **conferințe de presă și informații publice**, unde se aducea învinuiri publice unor lideri politici de opoziție sub pretextul comiterii diferitor infracțiuni inexistente (V.Zubic - V.Gurbulea).

- contrar prevederilor legale, în cadrul MAI a fost creat **un staf electoral**, care monitoriza și sistematiza zi de zi mersul procesului electoral, iar în baza analizelor efectuate înaintau propuneri de influență electorală în favoarea PCRМ, precum și acțiuni de intimidare a opoziției și a unor confesiuni religioase.

Activitățile tendențioase, au contribuit ca societatea să perceapă MAI ca un instrument al guvernării, dar nu ca un organ de drept și menținere a ordinii publice.

Politizarea excesivă a efectivului MAI și implicarea directă în acțiuni ilegale în favoarea fostei guvernări (Chișinău, Orhei, Cahul, Bălți, etc.), au adus la știrbirea imaginii poliției și majorarea gradului de neîncredere în societate.

Prin aceste activități **societatea a fost divizată** în susținători ai PCRМ și ai opoziției, cât și polarizată opiniile la maximum

2. În condițiile de criză socială, izbucnirea revoltelor și manifestațiilor în masă, conducerea MAI, nu a fost capabilă să aprecieze situația creată și să întreprindă măsurile de rigoare pentru a nu admite transformarea manifestațiilor pașnice în dezordini în masă:

comentarii:

- în ziua de 06 aprilie au fost observate elemente distructive și persoane concrete care instigau mulțimea la acțiuni violente, însă nu s-au întreprins măsuri de izolare a acestora;

- MAI urma să anunțe starea generală de alertă cu mobilizarea tuturor forțelor și mijloacelor disponibile pentru asigurarea ordinii publice, paza obiectivelor statale, protecția vieții, sănătății atât a participanților la manifestații cât și a colaboratorilor antrenați în măsurile de menținere a ordinii publice;

- amploarea în masă a manifestațiilor, obliga MAI să informeze conducerea țării privind **necesitatea convocării Consiliului** suprem de securitate al statului, cu implicarea tuturor organelor statale, neguvernamentale, societății civile, liderilor formațiunilor politice care aveau acces la mulțime, în scopul evitării unor acțiuni destabilizatoare;

- chiar și în condițiile când acest lucru nu s-a întâmplat, MAI, nu a ținut cont de **practicile precedente acumulate** în perioada anilor 1990 – 2005 și prevederile actelor normative, care stipulau **clar** întreprinderea unui complex de măsuri ce se impun privind caracterul manifestațiilor, numărul de participanți, intențiile, acțiunile preventiv-profilactice ulterioare, acoperirea operativă a teritoriului etc.

3. Imprudența și incapacitatea conducerii MAI în organizarea măsurilor de menținere a ordinii publice în timpul manifestațiilor din 06-07 aprilie 2009, care a pus în pericol viața și sănătatea participanților, precum și a efectivului implicat în acțiuni de asigurare a ordinii de drept, au dus la devastarea edificiilor Președinției și Parlamentului.

Comentarii:

- a fost evidențiată **insuficiența măsurilor preventiv-profilactice** care urmau a fi desfășurate, anterior zilei de 7 aprilie, de către Direcția generală poliție ordine publică (*dispozițiile punctelor 18 și 30 ale ord. MAI nr. 302 din 17.08.2006 – responsabil P. Corduneanu*) și Comisariatul general de poliție al mun. Chișinău (*subpct. 7) și 11), ale pct. 12, al ord. MAI nr. 292 din 31.07.2003 – responsabil V. Botnari*);

- activitatea **informațională redusă**, manifestată în primul rând de conlucrarea neadecvată și **schimbul informațional reciproc între organele abilitate** (*Serviciul Informații și Securitate, Procuratura Generală etc*) din partea Departamentului serviciilor operative (*responsabil A. Jizdan*);

- n-au fost implicate comisariatele teritoriale de poliție, care urmau să întreprindă acțiuni cu caracter preventiv-profilactic;

- **conlucrarea insuficientă și cu Ministerul Educației**, precum și acoperirea operativă a instituțiilor de învățământ, ținând

cont de faptul, că marea majoritate a manifestanților a fost constituită din elevi și studenți;

- monitorizarea neadecvată începând cu ziua de 06 aprilie, a tendințelor ce atestau organizarea unor măsuri de proporții, atmosfera din cadrul mediilor studentești și altor grupuri de persoane care aveau intenția de a provoca dezordini și tulburări în masă;

- Statul major operativ al MAI (*sub dirijarea ex-vice ministrului V.Zubic*) și Direcția generală poliție ordine publică (*P. Corduneanu*), n-au efectuat calculul de forțe, mijloace posibile și recunoștența teritoriului;

- n-au fost întreprinse măsuri privind **concentrarea forțelor și mijloacelor disponibile din cadrul subdiviziunilor subordonate, formarea rezervei și filtrarea arterelor pentru neadmiterea deplasării spre municipiu a grupelor de persoane provocatoare;**

- ședințele de lucru ale Statului major operativ, n-au fost convocate ni-o dată;

- la ora 09³⁰, a fost mobilizat doar efectivul RPS „Scut”, 100 colaboratori în uniformă cu veste luminescente, pe parcurs fiind repartizați proporțional la cele trei obiective strategice, Președinție, Parlament și Guvern;

- acțiunile desfășurate de către Statul major operativ al MAI, **evaluau concomitent cu manifestările protestatarilor, iar în majoritatea cazurilor cu întârziere;**

- ridicarea pe alarmă a efectivului trupelor de carabinieri și BPDS „Fulger” a fost efectuată abia către 10²⁰, iar la 11⁰⁰ **fără instrucțiuni inițiale a fost plasat pe poziții fapt apreciat de protestatari ca o provocare;**

- Statul major operativ (*sub dirijarea nemijlocită a ex-vice ministrului V.Zubic*), Direcției generale poliție ordine publică (*P.Corduneanu*) și CGP al mun. Chișinău (*V.Botnari*), n-au asigurat inițial lucrul explicativ în mediul participanților la întrunire (mediatorii), cu examinarea cerințelor acestora;

- **nu s-a asigurat nici conlucrarea cu liderii prezenți la aceste măsuri de protest, astfel încălcându-se prevederile art. 19 - 23**

din Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008;

- **manevrarea redusă, dislocarea, redislocarea, intervenția haotică și coordonarea activităților** comune dintre Statul major operativ și conducătorii responsabili, care a provocat altercații și confruntări directe cu protestatarii;

- **provocare a servit** și intervenția, contrar Regulamentului, a **autospecialei serviciului pompieri**, ne luându-se în considerare faptul că, efectivul acestei unități este destinat doar pentru stingerea incendiilor și n-a fost pregătit și instruit referitor la acțiunile în astfel de situații. La fel, nu s-a asigurat securitatea acestora, fapt, care ulterior a provocat agresivitate în rândul manifestanților și pericol pentru membrii echipajului;

- **nu s-a luat în considerare că, în spatele Parlamentului deja era amplasat efectivul Academiei MAI**, care a fost alertat către orele 13⁰² (255 cursanți), însă, nu primise comanda de acțiune din partea Statului major operativ;

- nu s-au întreprins nici măsuri oportune de **evacuare a documentelor de importanță** statală (declarația de independență, constituția), surselor financiare și altor bunuri materiale;

- tratativele cu instigatorii, care au arborat drapelul UE și României, ca semn de capitulare a forțelor de ordine și încurajarea la devastări și acțiuni de violență;

4. Neglijența totală față de efectivul implicat în menținerea ordinii publice, care nu era dirijat eficient și just, care au dus la altercații, folosirea nejustificată a mijloacelor speciale și torturii în masă:

Comentarii:

- fosta conducerea a MAI a luat o **poziție retrasă și**

nesociabilă vizavi de reflectarea obiectivă a activităților din 07 aprilie, mai mult ca atât că și 275 colaboratori de poliție au avut de suferit în urma altercațiilor, care au primit diferite traume (*inclusiv fracturi, traumatisme cranio-cerebrale și comoții, plăci contuze și rupturi a țesuturilor etc.*).

5. Nu s-au întreprins măsuri convenite pentru a evacua din sediile Președinției și Parlamentului a documentelor de importanță istorică statală, a celor secrete și a surselor financiare

6. După devastările edificiilor, odată cu reducerea minimă a protestatarilor și în pofida faptului că autospecialele serviciului pompieri se aflau în preajma sediilor, nu s-a ordonat întreprinderea măsurilor de localizare a incendiilor, fapt confirmat și de companiile de televiziune, care în acel moment monitorizau în direct situația (ProTV).

- admiterea cazurilor de vandalizare și furturilor bunurilor materiale.

7. În noaptea de 07 spre 08 aprilie au fost măsuri de amploare represive.

- deja la 22³⁰, ex-ministrul de interne, Gh.Papuc, **a ordonat mobilizarea și echiparea efectivului BPDS „Fulger”**, care sub dirijarea comandantului, colonel de poliție Gr. Cojocaru, în intervalul de timp 00³⁰ – 03³⁰, a declanșat o companie violentă și arbitrară, sau așa zisa operațiune „**de restabilire a ordinii de drept**”, cu reținerea și arestarea demonstrațiilor pașnici și a unor persoane care se aflau în adiacentul PMAN doar din curiozitate în calitate de spectatori;

- începând cu 07 aprilie, au fost reținute administrativ și documentate oficial 206 persoane, din ele 29 amendate și 91 arestate administrativ cu termen de la 5 la 15 zile, cu toate că, realitatea este cu totul alta, fiindcă numai rapoartele instituțiilor internaționale indică la peste 674 cazuri de reținere, inclusiv minori și de gen feminin. În aspect penal, au fost arestate 117 persoane;

- total, de către organul de urmărire penală au fost pornite 35 cauze, inclusiv: alin. 2,3,4 art. 285 CP (*dezordini în masă*); alin. 1 art. 339 CP (*uzurparea puterii de stat*); alin. 4 art. 285 CP (*dezordini în masă*); alin. 1 art. 287 CP (*huliganism*); alin. 2 art. 287 CP (*huliganism*) – câte o cauză, și alin. 2 art. 187 CP (*jaf*) – 30 cauze.

- au fost recunoscute în calitate de bănuite 189 persoane, inclusiv 30 minori.

- în același rând, începând cu 12 aprilie și până la moment, în Procuratura militară au fost înregistrate 106 sesizări ale cetățenilor, care au declarat că au suferit în urma acțiunilor violente și torturii din partea poliției;

- de către Direcția securitate internă a MAI au fost efectuate anchete de serviciu pe 73 cazuri pretinse de maltratări, materialele fiind remise în Procuratura militară;

- în baza sesizărilor au fost pornite 35 cauze penale, fiind cercetați 23 colaboratori de poliție, dintre care 3 cauze au fost remise în instanța de judecată;

- este de remarcat faptul că, toate cauzele penale au **fost intentate în privința efectivului de rînd și nici într-un caz față de persoanele cu funcții de răspundere** – conducători din corpul de comandă care au ordonat acțiunile;

Reieșind din cele expuse MAI va întreprinde următoarele acțiuni:

- va transmite în Procuratura Generală materialele care confirmă cele expuse pentru a primi decizii de inițiere a urmăririi penale pentru atragerea la răspundere a personalului de conducere a MAI vinovate de acțiunile nelegitime

- va participa activ la procesul de urmărire penală pentru identificarea persoanelor care au comis acte nelegitime cu culegerea de probe pentru ca fiecare persoană învinuită să fie deferită justiției;

- va continua procedeele de pregătire profesională educațională privind respectarea drepturilor și libertăților

fundamentale ale omului;

Actualmente, MAI întreprinde toate măsurile pentru evitarea unor asemenea evenimente pe viitor, fiind elaborat un nou concept de reformă a MAI, **bazat pe:**

- asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, evitarea cazurilor de tortură, tratament inuman și degradant față de cetățeni, curmarea actelor de corupție;
- întărirea legalității prin respectarea strictă a legislației în vigoare și disciplinei de serviciu;
- descentralizarea serviciilor MAI și implementarea concepției poliției comunitare;
- asigurarea neutralității politice (depolitizarea);
- demilitarizarea treptată a poliției.

La propunerea MAI a fost aprobată noua structură organizatorică care ne va permite, cu adevărat, asigurarea ordinii de drept și liniștii în societate.

Este preconizată atestarea sub aspect profesional a aparatului central și subdiviziunilor subordonate, pentru eliminarea colaboratorilor neprofesioniști și corupți, a celor implicați în activități dubioase.

În acest sens, au fost remise în teritoriu ordine, dispoziții, indicații și recomandări metodice pentru asigurarea unui comportament ireproșabil față de cetățeni și doleanțele acestora.

Concomitent, sunt consolidate capacitățile polițienești în vederea:

- asigurării transparenței în activitățile MAI;
- apropierii poliției de comunitate și redobândirea încrederii populației în organele de drept;
- identificării unui mecanism eficient de conlucrare cu administrația publică locală;
- consolidării parteneriatului cu societatea civilă;